

XXXV OLIMPIADA WIEDZY TECHNICZNEJ

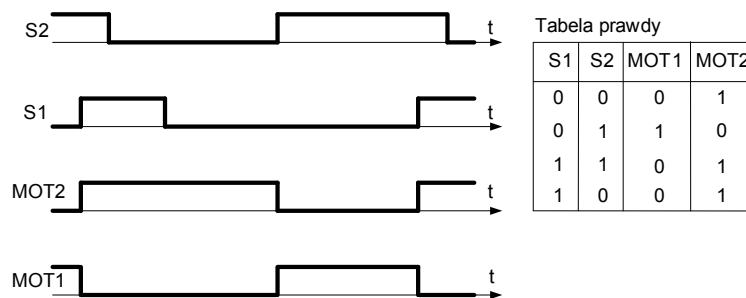

Zawody III stopnia

Rozwiązania zadań dla grupy elektryczno-elektronicznej

Rozwiązanie zadania 1

Analizując cykl pracy urządzenia przebiegi czasowe sygnałów wyjściowych czujników pomiarowych $S1$ i $S2$ oraz sygnałów załączających zespoły napędowe $MOT1$ i $MOT2$ będą jak na rys.1.

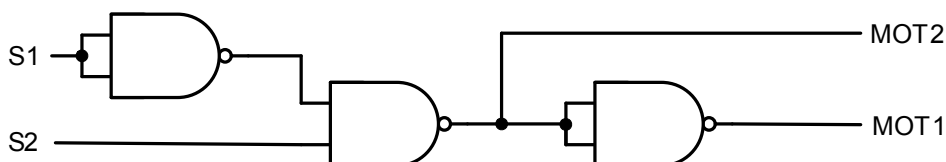

Rys.1. Przebiegi czasowe i tabela prawdy

Wypełniając tabelę prawdy otrzymuje się rozwiązanie w postaci:

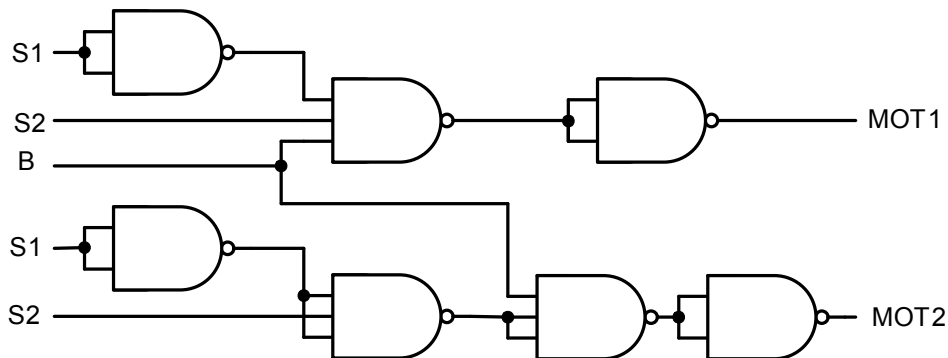
$$\begin{aligned} MOT2 &= S1 + \overline{S2} = \overline{\overline{S1} \cdot \overline{\overline{S2}}} = \overline{\overline{S1} \cdot S2}, \\ MOT1 &= \overline{MOT2}. \end{aligned}$$

Schemat logiczny realizujące obie funkcje przedstawiono na rys.2.

Rys.2. Realizacja układu przy użyciu bramek NAND

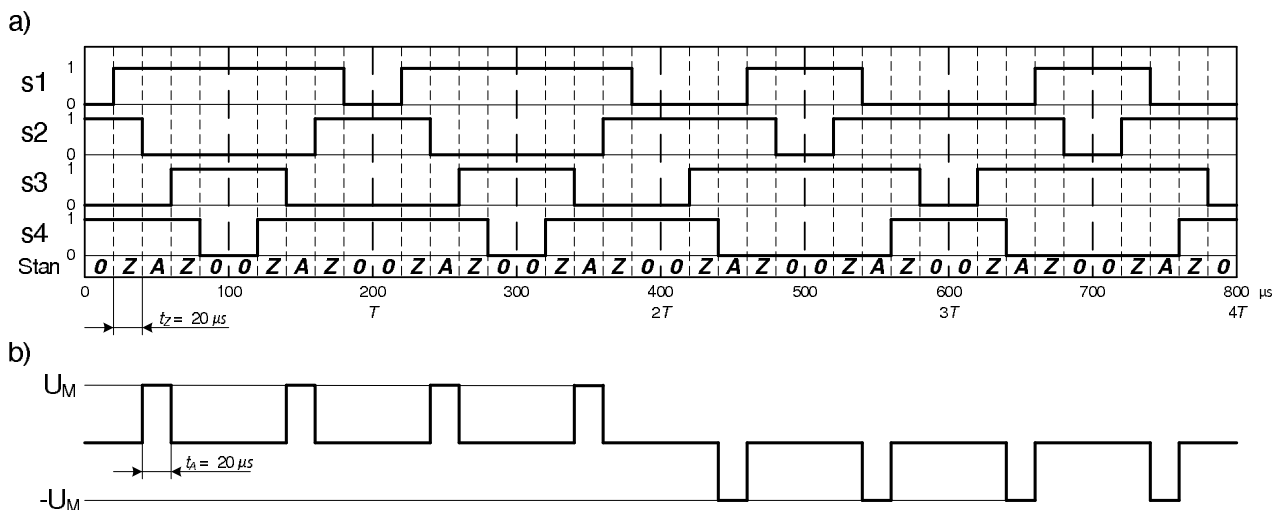
Sygnal blokady $B = 0$, który w razie awarii będzie natychmiast wyłączał oba układy napędowe, uwzględniono na rys.3.

Rys.3. Realizacja układu sterowania przy użyciu bramek NAND z uwzględnieniem sygnału blokady $B = 0$

Rozwiązanie zadania 2

Na rys.1a. przedstawiono diagram impulsów sterujących łącznikami S_1, S_2, S_3, S_4 . Na diagramie zaznaczono stany pracy falownika. Ponieważ na zaciskach odbiornika R_0 napięcie wystąpi tylko w stanach aktywnych A to chwilowe napięcie u_0 będzie miało przebieg jak na rys.1.b.

Rys.1. Przebiegi sygnałów w falowniku,

- Diagram impulsów sterujących łącznikami S_1, S_2, S_3, S_4 i stany pracy falownika,
- Przebieg chwilowego napięcia wyjściowego falownika

Wartość maksymalną U_M napięcia u_0 można obliczyć wyznaczając współczynnik D .

W czasie $t = T$ ($T = 200 \mu\text{s}$) występują 4 stany zwarcia ($t_Z = 20 \mu\text{s}$, rys.1.a).

Całkowity czas zwarcia za okres T jest równy:

$$t_{ZC} = 4 t_Z = 4 \cdot 20 = 80 \mu\text{s},$$

$$D = \frac{t_{ZC}}{T} = \frac{80}{200} = 0,4,$$

$$U_M = 2 E \frac{1 - D}{1 - 2 D} = 2 \cdot 100 \frac{1 - 0,4}{1 - 2 \cdot 0,4} = 600 \text{ V}.$$

Wartość średnią napięcia u_0 za okres $2T$ można obliczyć z zależności:

$$U_{AV(2T)} \cdot 2 \cdot T = 4 \cdot U_M \cdot t_A,$$

gdzie $t_A = 20 \mu\text{s}$,

$$U_{AV(2T)} = \frac{2 \cdot U_M \cdot t_A}{T} = \frac{2 \cdot 600 \cdot 20}{200} = 120 \text{ V}.$$

Wartość średnią napięcia u_0 za okres $4T$ jest równa 0 V .

Wartość skuteczną (średnią kwadratową) U napięcia wyjściowego u_0 falownika można obliczyć z zależności:

$$U^2 \cdot T = 2 \cdot U_M^2 \cdot t_A,$$

$$U = U_M \sqrt{\frac{2 \cdot t_A}{T}} = 600 \cdot \sqrt{\frac{2 \cdot 20}{200}} = 268 \text{ V}.$$

Z rys.1b. wynika, że okres pierwszej harmonicznej napięcia wyjściowego falownika u_0 jest równy $T_f = 800 \mu\text{s}$. Zatem częstotliwość f_f można obliczyć ze wzoru:

$$f_f = \frac{1}{T_f} = \frac{1}{800 \cdot 10^{-6}} = 1250 \text{ Hz}.$$

Rozwiązanie zadania 3

Z danych zadania wynika, że $U_{p1} = 5000 \text{ V}$, $U_{p2} = 400 \text{ V}$.

Moc znamionowa S_N transformatora to moc pozorna dostarczona do odbiornika.

$$S_N = S_2 = 3 U_{f2} I_{f2},$$

$$U_{f2} = \frac{U_{p2}}{\sqrt{3}} = \frac{400}{\sqrt{3}} \approx 230 \text{ V},$$

$$I_{f2} = \frac{S_2}{3 U_{f2}} = \frac{4000}{3 \cdot 230} \approx 5,8 \text{ A}.$$

Moc czynna dostarczana do odbiornika jest równa:

$$P_2 = S_2 \cos \varphi_2 = 4000 \cdot 0,8 = 3200 \text{ W}.$$

Moc czynna P_1 dostarczona do transformatora jest większa od mocy P_2 o moc strat ΔP .

$$P_1 = P_2 + \Delta P = \frac{P_2}{\eta} = \frac{3200}{0,93} = 3440 \text{ W}.$$

$$\Delta P = P_1 - P_2 = P_2 \left(\frac{1}{\eta} - 1 \right) = 3200 \cdot \left(\frac{1}{0,93} - 1 \right) \approx 240 \text{ W}.$$

Moc pozorna S_1 po stronie pierwotnej transformatora jest równa:

$$S_1 = \frac{P_1}{\cos \varphi_1} = \frac{3440}{0,83} = 4145 \text{ VA}.$$

Ponieważ

$$S_1 = 3 U_{f1} I_{f1},$$

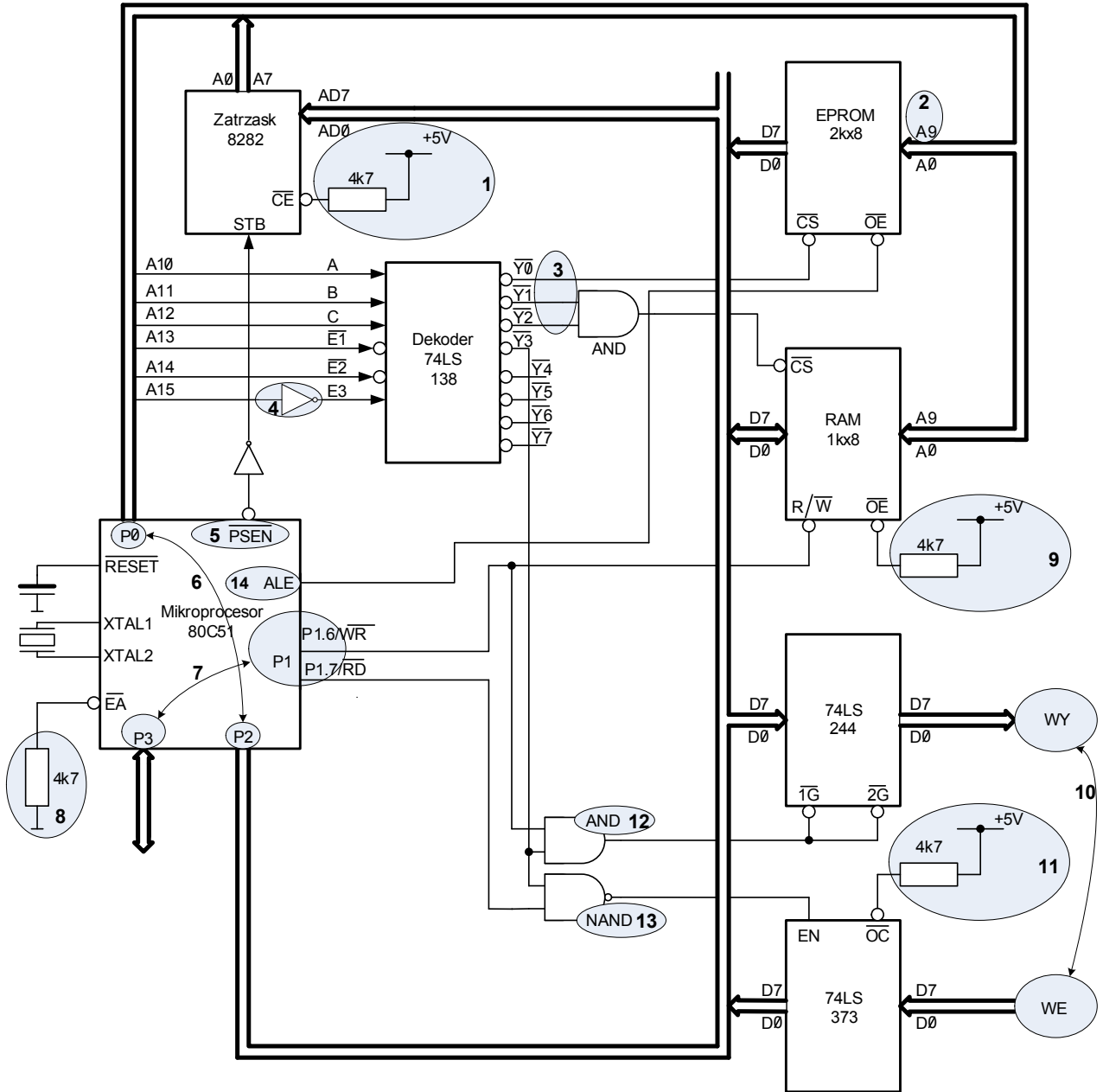
$$U_{f1} = \frac{U_{p1}}{\sqrt{3}} = \frac{5000}{\sqrt{3}} \approx 2887 \text{ V},$$

to

$$I_{f1} = \frac{S_1}{3 U_{f1}} = \frac{4145}{3 \cdot 2887} \approx 0,48 \text{ A}.$$

Mając do dyspozycji dwa transformatory o grupie połączeń **Yy0** i **Yd0** można zbudować: prostownik trójpulsowy i sześciopulsowy, dwa niezależne prostowniki sześciopulsowe lub jeden prostownik dwunastopulsowy.

Rozwiązanie problemu technicznego

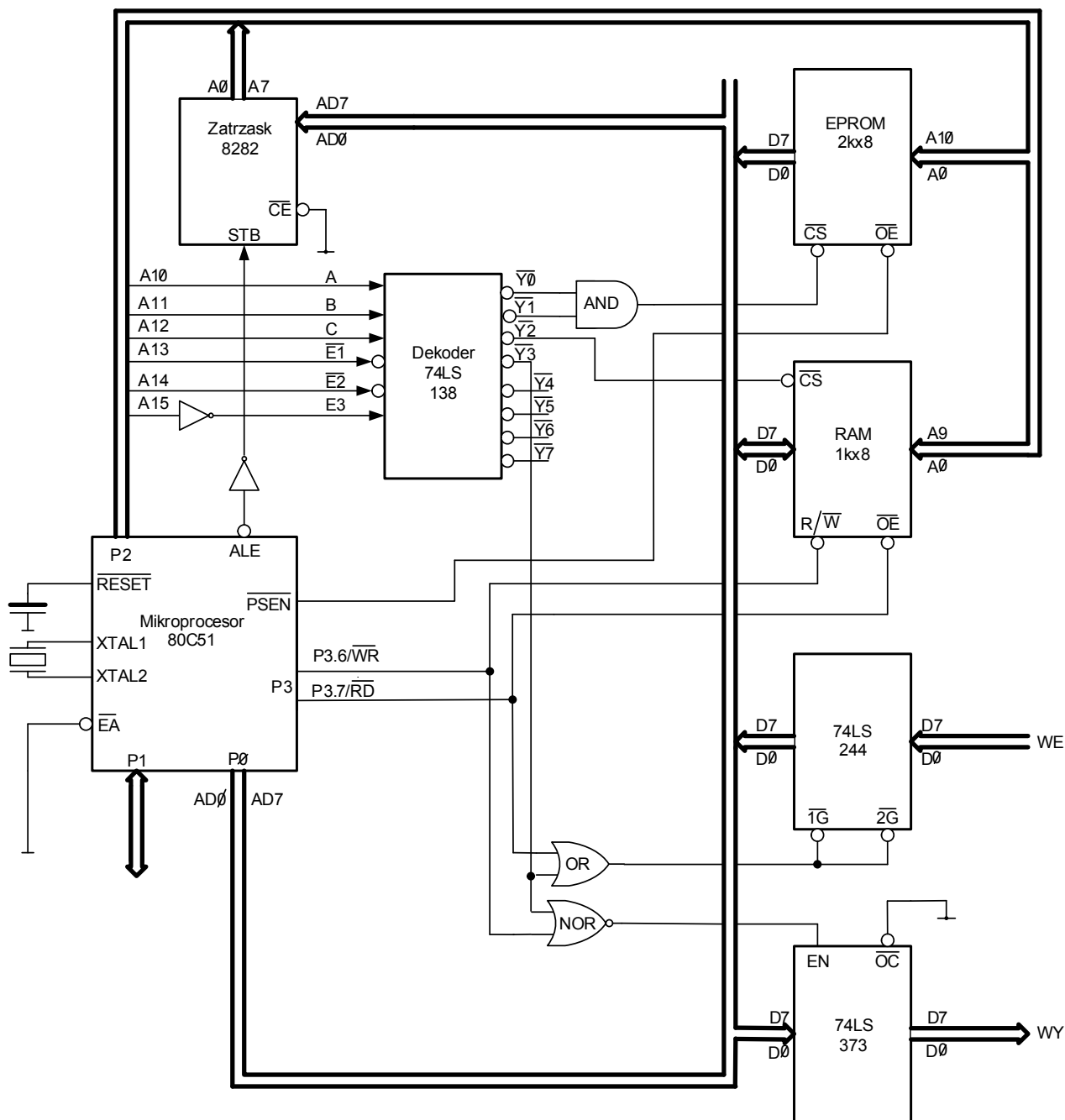

Rys.1. Błędy występujące na schemacie z zadania

Na rys.1 zaznaczono występujące na schemacie błędy:

1. Pin $\overline{CE}$ „zatrzasku” 8282 powinien być połączony z masą.
2. EPROM wymaga bitu adresowego A10.
3. Do bramki powinny dochodzić sygnały wyjściowe dekodera $\overline{Y0}$ i $\overline{Y1}$.
4. Bit A15 ma być równy 0, więc na wejściu E3 potrzebny jest negator.
5. Do sterowania „zatrzaskiem” służy sygnał ALE, a nie sygnał $\overline{PSEN}$.
6. Zamieniono miejscami oznaczenia bram P0 i P2.
7. Zamieniono miejscami bramki P1 i P3.
8. Pin $\overline{EA}$ powinien być połączony z masą.
9. Pin $\overline{OE}$ pamięci RAM powinien być sterowany sygnałem $\overline{RD}$.
10. Zamieniono miejscami symbole bram WE i WY oraz kierunki przepływu danych.
11. Pin $\overline{OC}$ układu 74LS373 powinien być połączony z masą.
12. Sygnały $\overline{Y3}$ i $\overline{RD}$ są aktywne w stanie zero, więc ich iloczyn należy uformować bramką OR.
13. Sygnały $\overline{Y3}$ i $\overline{WR}$ są aktywne w stanie zero, więc negację ich iloczynu należy uformować bramką NOR.
14. Do sterowania zewnętrznej pamięci programu służy sygnał $\overline{PSEN}$ a nie sygnał ALE.

Prawidłowy schemat zaprojektowanego bloku pamięci zewnętrznych z bramą wejściową i bramą wyjściową przedstawiono na rys.2.

Rys.2. Prawidłowy schemat bloku pamięci zewnętrznych z bramą wejściową i bramą wyjściową